

Kyrkoherdens betänkande om Vörå kyrkas renovering

Samuel Erikson, kyrkoherde i Vörå församling

Vörå prostgård, torsdagen den 8 maj 2025

Hur ljuvliga är inte dina boningar, Herre Sebaot! Min själ längtar och trängtar till Herrens gårdar, min själ och min kropp jublar mot levande Gud. Sparven har funnit sig ett hem och svalan ett bo där hon kan lägga sina ungar: dina altaren, Herre Sebaot, min kung och min Gud. (Ps. 84:2-4)

”Hur renoverar man en kyrka?”

Det är en fråga renoveringsgruppen för Vörå kyrka ställt sig. Å ena sidan är kyrkan inget museum, å andra sidan finns där en oerhörd mängd historia. Å ena sidan är det ett heligt hus, å andra sidan ställer varje tid sina egna krav. Å ena sidan är det en av församlingens många fastigheter, å andra sidan den kulturhistoriskt sett viktigaste.

Historia

Vörå kyrka byggdes 1626, men det torde vara klart för var och en som stiger in i Vörå kyrka att man inte stiger in i 1600-talet. Vörå kyrka ger inte en ögonblicksbild från historien, utan besökaren får i Vörå kyrka se hur många tidsperioder är representerade.

Redan kyrkogården är äldre än kyrkan själv och flera av föremålen i kyrkan dateras till medeltiden. Under kyrkan finns en medeltida välvd källare från en tidigare kyrka på samma plats. De äldsta delarna av själva kyrkan (inte minst det mäktiga tornet) är från 1626. Kyrkan fick sin nuvarande form som korskyrka 1777. Predikstolen och korväggens målningar är från slutet av 1700-talet och altaret fick sin nuvarande placering 1840. Färgsättningen förändrades 1926, och igen 1959, då bänkarna fick sitt nuvarande utseende. Då förnyades golvet och vägghpanelen. Det var också då altarskåpet fick sin nuvarande placering. Orgeln byggdes 1966. Runtom i kyrkan finns föremål från 1300-talet ända till 2020-talet.

År 2026 fyller kyrkan 400 år, och i och med denna renovering är det vår tur att göra avtryck, med stor respekt för de hundraåriga traditioner som en kyrkobyggnad förkroppsligar.

Tekniska förbättringar

Renoveringen kommer att innebära flera tekniska förbättringar av själva kyrkobyggnaden. Sådana åtgärder som är mer eller mindre nödvändiga, med tanke på byggnadens ålder och slitage. Nedan presenteras i korthet några av de allra viktigaste:

1. **Krypgrunden** går igenom under ledning av arkeolog, eventuella gravar undersöks och organiskt material avlägsnas, ventilationen i krypgrunden förbättras och eventuell röta åtgärdas.
2. **Stensockelns** brandsäkerhet, utseende och konstruktion förbättras. Vattenavledningen runt kyrkan förbättras.
3. **Brandsäkerheten** förbättras. Marken förstärks och framkomligheten för utryckningsfordon förbättras. Granarna strax öster om kyrkan tas ner av denna orsak. Sprinklersystemets

matningsplatser flyttas strax utanför kyrkogården. Sidoläktarna får nya trappor, flyktvägar och skyddsräcken. Utrymningsbelysning förnyas.

4. **Tillgängligheten** blir bättre. Det byggs en ny ramp med automatisk dörr vid norra ingången. Inne i kyrkan tas trösklar och nivåer bort i möjligast mån.
5. **Inomhusluften** ska ses över. Ventilationen förbättras genom öppningsbara fönsterluckor samt genom att ta bort en del av aluminiumpappret under panelen. Infällda vädringsluckor i taket byggs för att skapa självdrag.
6. **Energieffektiviteten** blir bättre i och med förnyelse av radiatorer, golvvärme och bänkradiatorer under en del av bänkarna.
7. **Restaureringsarbeten** utförs på predikstolen, väggar, glasfönster och föremål.
8. **Hustekniken** förnyas. El, belysning, ljud- och bildåtergivning samt låsen ses över.
9. **Förvaring** av textilier, ljusstakar, nattvardskärl och andra värdeföremål förbättras med mer ändamålsenliga skåp i sakristian.
10. **Fasaden** tvättas och målas, **fönstren** restaureras och en underhållsplan för **spåntaket** uppgörs.

Allt detta är sådant som måste göras med jämna mellanrum om kyrkan ska hållas i gott skick för framtiden. Det har gått 65 år sedan kyrkan senast renoverades, och vi hoppas att merparten av dessa åtgärder ska hålla lika länge till.

Nya rum

Vår kyrka kommer också att få flera nya funktioner, bland annat en efterlängtd toalett. Att gräva vattenledningar och bygga toaletter i en miljö som denna har sina utmaningar. Var ska den placeras, hur ska det grävas och hur ska det se ut inuti kyrkan?

För att bibehålla kyrkorummets symmetri kommer utrymmena under båda sidoläktarna att avgränsas. Kyrkorummet förblir ett kyrkorum, ett heligt rum för möten med Gud och varandra. Samtliga nya funktioner kommer utom synhåll för kyrkobesökaren.

Utrymmet under norra läktaren kommer att inhysa två toaletter (varav en är tillgänglighetsanpassad) samt städskrubb och hjälpkök för sakristian, där man enkelt kan diska de många kärl som används i gudstjänster och vid dop. Där finns också ett mindre samtalsrum.

Under södra läktaren kommer ett större öppet rum, med ett minikök, där man kan hålla söndagsskola, enkla serveringar, grupper och samlingar.

Detta innebär att en del av sittplatserna i kyrkan försvinner. Ur brandsäkerhetssynpunkt får inte fler än 500 personer vistas i kyrkan utan särskilda arrangemang. Men bänkplatser finns för fler, omkring 700 personer.

Estetik

Vår kyrka kommer att vara samma gamla kära kyrka som förut. Merparten av kyrkan kommer att se ut precis som förut. De flesta bänkar, ljuskronor och föremål kommer att vara kvar i kyrkan också efter renoveringen och när man stiger in genom dörren kommer man in i en kyrka som andas historia. De moderna utrymmena ser man inte förrän man behöver dem.

En del av renoveringsprocessen av en byggnad som är så här gammal är att undersöka de många färglager som finns bevarade. På vissa ställen kommer man att lyfta fram någon av de äldre färgdräkterna, men detta arbete görs under byggnationens gång.

Den stora förändringen, som helt klart kommer att märkas är att koret (alltså området längst fram i kyrkan, omkring altaret) möbleras om. Koret får mer utrymme och en större känsla av lugn. Altarskränket kommer att bli något mindre och få en ny färgsättning, som bättre markerar nattvardens ställning som sakrament i kyrkan. Dopfunten kommer att få en ny klädnad och placering. Också kororgeln får en ny plats som inte är lika påtaglig.

Forsströms glasmålning av Kristus på korset från 1926 kommer att restaureras och flyttas till sin ursprungliga position, och kommer efter renoveringen att utgöra kyrkans blickfång och altartavla. Det medeltida altarskåpet föreställandes jungfru Marie födelse flyttas till vänster om altaret, där det tidigare stått. Det värdefulla altarskåpet kommer att ha en synlig och central plats i kyrkan också i fortsättningen.

Renoveringstiden

Renoveringsprocessen har hållit på i flera år, och söndagen den 8 juni hålls en sista högmässa i kyrkan. Efter det avsakraliseras kyrkan och stängs för renovering.

Under renoveringen kommer församlingshemmet att vara tillfällig gudstjänstlokal. Gudstjänsterna kommer att firas i församlingshemmet varannan vecka och med viss regelbundenhet på andra ställen. Gudstjänstlivet i Maxmo och Oravais kyrka fortsätter som tidigare. I lokal TV sänds gudstjänster i huvudsak från Oravais kyrka.

Kyrkliga förrättningar som annars brukar ske i Vörå kyrka ordnas i församlingshemmet, dock med begränsningen att jordfästningar kan arrangeras med max 50 gäster. För större jordfästningar hänvisas till församlingens övriga kyrkor, eller andra arrangemang som anhöriga ordnar.

Återinvigning av Vörå kyrka planeras bli i september 2026, med reservation för att allt kan hända.

Ekonomi

Att renovera en kyrka är aldrig enkelt, inte heller är det billigt. Att arbeta i en historisk miljö som denna är unikt och krävande för alla inblandade. Den sammanlagda kostnaden för projektet förväntas bli omkring 4 miljoner euro.

Vörå församling har en stabil ekonomisk grund, och man har varit inställd på en stor och kostsam renovering i många år. När vi nu renoverar gör vi det för minst 50 år. Renoveringen kommer givetvis att anstränga ekonomin, men församlingens liv och verksamhet påverkas inte direkt av renoveringen.

I en tid då församlingarnas ekonomi blir allt sämre ser man förstås över sina utgifter. Ännu är det ovanligt att församlingar avyttrar fastigheter, men fortsätter den ekonomiska utvecklingen är det helt säkert att man måste överväga saken inom de närmaste åren, också i Vörå. Av fastigheterna är förstås kyrkorna det allra sista man säljer. Om 50 år tror jag att de generationer som kommer efter oss är tacksamma för att renoveringen av Vörå kyrka gjordes så mångsidig. I den kommer man i princip att kunna ha både samlingar för gruppverksamhet, arbetspunkter för personal, sammanträden och dessutom en underbar kyrka – allt under samma tak! Jag tror att man om 50 år tackar oss för det vi gör nu.

Men om framtiden vet vi förstås inget.

Till sist

Att renovera en kyrka väcker känslor. Så är det alltid. Jag hoppas förstås att känslorna denna gång är övervägande positiva. För egen del tycker jag att arkitektbyrån Hanna Lyytinen gjort ett förträffligt arbete. Renoveringsgruppen med ordförande Håkan Nylund samt vår konsult Daniel Wikström från Otakon oy, samt alla planerare har gjort ett storartat jobb. Jag ser fram emot att hösten 2026 få hälsa er välkomna tillbaka till detta Guds tempel.

Jag hoppas och ber att Vörå kyrka ännu i århundraden ska få vara ett bödens hus, där man söker Gud – och hittar honom!

Jesus sade: *”Det står skrivet: Mitt hus ska kallas ett bödens hus.”* (Matt. 21:13)